

DE WINTERVOOR DEN HERFST OF DER ZIELEN AANWAS IN DE GENADE.

LEERREDE OVER **Jes. 18 : 5, 6.** „**WANT** VOOR DEN OOGST, ALS DE BOTTE **VOLKOMEN** IS EN DE **ONRIJPE** DRUIF RIJP WORDT (NA) DEN BLOESSEM **ZOO** ZAL HIJ DE RANKEN MET SNOEIMESSEN AFSNIJDEN EN DE TAKKEN WEGDOEN EN AFKAPPEN.

ZIJ ZULLEN **TE** ZAMEN GELATEN WORDEN **DEN ROOFVogelen** DERBERGEN EN **DE** DIEREN DER AARDE; EN DE ROOFVogelen ZULLEN OP HEN **OVER-**ZOMEREN, EN ALLE DIEREN DER AARDE ZULLEN DAAROP OVERWINTEREN“.

Al wie met een verlicht oog des verstands, den Bijbel leest en onderzoekt, zal met ons het gevoelen **deelen**, dat daarin een **aanwassen** in de genade geleerd wordt. In dien zin, vermaande Petrus, om „**op** te wassen in de genade en kennis van onzen Heere en Zaligmaker Jezus Christus,” 2 Petr. 3 : 18 ; in dien zin, wordt het geloof van de Tessalonicensers gezegd, „**zeer te** wassen.” 2 Thess. 1 : 3. En zoo lezen wij ook van onderscheidene graden des geloofs, van „**klein** geloof,” Math. 6 : 30 ; „**zwak** geloof,” Rom. 14 : 1 ; „geloof als een mosterdzaad,” Math. 17 : 20 ; groot geloof,” Math. 16 : 28 ; „**sterk** geloof,” Rom. 4 : 20 ; „**volheid** des geloofs,” Hand. 6 : 8, en „**volle** verzekerdheid des geloofs,” Hebr. 10 : 22. Vele zinnebeelden en gelijkenissen, die in den Bijbel voorkomen, pleiten ook voor dit ons gevoelen. Hier toch, wordt het Goddelijk leven vergeleken bij den loop der zon : „**Maar** het pad der rechtvaardigen is gelijk een schijnend licht, voortgaande en lichtende tot den **vollen middag**,” Spreuk. 4 : 18 ; **dáár**, bij het groeien van het graan : eerst **vertoont** zich het „**kruid**,” daarna „**de aar**” en vervolgens „**het volle koren**” in de **aar**, Marc. 4 : 28 ; elders bij het opgroeien van het menschelijk lichaam, beginnende als „**nieuwgeborene kinderkens**,” 1 Petr. 2 : 2, en voortgaande tot „**kinderen**” „**jongelingen**” en „**vaders**” 1 Joh. 2 : 12—14 ; en ook, bij eene loopbaan, - waarin de looper „**vergeet** hetgeen achter is **en** zich **uitstrekt naar hetgeen voor is**,” Phillipp. 3 : 14. Trouwens het juiste begrip van “hetgeen men leven noemt, geeft **eenen** aanvang, voortgang, een groeien, een toenemen te kennen, **Zoo** is het in de natuur, **zoo** is het in genade. — Godvruchtige Christenen zijn geen levenlooze pilaren, maar palm- en cederboomen Ps. 92 : 13 ; **zij** zijn niet meer half-bezoldigden, maar krijgsknechten, den goeden strijd strijdende 1 Tim. 1 : 18 ; **zij** zijn geen vadzige Iuiaards, die den tijd te huis

in leunstoel of op rustbed verkwisten, maar reizigers en pelgims die een land zoeken ; zij zijn geen zorgeloozen en gerusten, **gelijk** die van **Lais**, Richt 18 : 7, maar buitengewoon verdrukten, door beproevingen en verzoekingën, somwijlen zelfs in twijfel van het leven 1 **Corinth.** 1 : 8. Het voorname kenmerk derhalve, waardoor zij zich Onderscheiden, is, dat **zij** groeien of toenemen, terwijl daar waar de wasdom ontbreekt, ook geen leven aanwezig is. De huichelaar kon in geveinsdheid toenemen, de Pharizeër in eigengerechtigheid, de Arminiaan in natuurlijke volkomenheid, de **doode** Calvinist in bloote verstandskennis; de hoovasrdige belijder in verwaandheid, de zelfbedrieger in bedrog en de oude ledematen der kerk in ijdel vertrouwen; maar de **doode** groeit nimmer in het goddelijk leven : omdat de wortel der zaak niet in hem gevonden wordt." Job. 19 : 28.

Vraagt men nu : wat is eigenlijk het *aanwassen* in de genade, wat is derzelve natuur en waarin bestaat het ? **Moet** men het houden voor hetgeen men ook wel *opklimmende* of *toenemende heiligmaking* noemt, waardoor verstaan wordt, dat onze natuur steeds heiliger en ons hart steeds reiner wordt ? Geeft het aanwassen in de genade te kennen, dat de inwonende zonden allengs verzwakken, dat de verzoekingën minder sterk, de begeerlijkheden des vleesches minder verleidende **zijn**, en dat onze oude Adams natuur, onze oude **mensch** verbeterd en veranderd wordt tot genade, gelijk de wilde appelboom, door zorgvuldige verbouwing en kweeking, verandert tot **eenen** boom in den hof ? Neen, daarin bestaat het geenszins. De treurige ondervinding toch heeft mij geleerd en duidelijk aangetoond, dat *opklimmende heiligmaking* **geenen** grondslag heeft in **Gods** woord, noch wezenlijk in de harten van zijn volk. Maar het juiste antwoord op de vraag : wat is het *aanwassen* in de genade, ligt, naar mijn inzien, in onzen tekst ; welke ik daarom op eene bevindelijke wijze zal trachten te ontvouwen, naar mate de bekwaamheid die God mij verleent.

De tekst spreekt van drie onderscheidene getijden in het Goddelijke leven, namelijk : *de Zen te*, *de herfst* en een tusschen beiden liggend, dat wij *winter* zullen noemen. — Aldus voortgaande, zullen wij bevinden, dat de lente uit twee **deelen** bestaat, aan het laatste van welke **wij** den naam van *zomer* geven, en zoodoende wordt het aanwassen in de genade bij den loop van de getijden des **jaars** vergeleken. Maar tusschen de natuurlijke en geestelijke seizoenen, tusschen het aanwassen, in de natuur en in de genade, is een merkwaardig verschil ten opzichte hunner opvolging. De natuur begint met de ontluikende *lente*, gaat voort tot den ontwikkelenden *zomer*, wordt rijp in de gele *herfst* en sterft weg in den **werkelloozen winter**. De genade echter, die ik bezig **ben** te beschrijven, vangt aan, volgens den regel der bevinding

met de *lente*, met de „*bolte*” en „*de* bloesem *van* de onrijpe *druif*, *gaat over* tot den zomer, als wanneer de botte volkomen is en de *onrijpe* druif rijp wordt (na den bloesem”, doch nu volgt niet onmiddellijk de *herfst*, neen, „*voor* den oogst” komt nóg een ander jaargetijde : tusschen den zomer en herfst valt de *winter* in — de *lange* en bange winter ! *Zóó* is dan de door der seizoenen in het Goddelijke leven *niet*: lente, zomer, herfst en winter, gelijk in de natuur, maar lente, zomer, winter en herfst. — Laet ons nu onderzoeken, of deze rangschikking overeen komt met den Bijbel en met de bevindelijke onderwijzing van God in de ziel,

Alle ware Godsdienst heeft *eenen* aanvang, en wel *eenen* kenmerkenden, *duidelijken* en *onderscheidenden* aanvang, Dat de intrede van Goddelijk licht in de ziel, de eerste *mededeeling* van bovennatuurlijk leven, de eerste openbaring van *eenen* onbekenden God, de *eerste* uitbotting van eene vernieuwde natuur, de eerste onderhandeling van den mensch met zijnen Maker — dat al deze dingen, waarvan men tot nu toe niets gevoelde, *niets* verwachtte, niets begeerde en waarom men zich in het geheel niet bekommerde, in de ziel zouden plaats grijpen, en de ziel daarvan onwetende *zoude* zijn ten opzichte van tijd en plaats, is een ongerijmd, tegenstrijdig denkbeeld, De aandoeningen van het gevoel zijn niet minder sterk, kennelijk en merkbaar, dan die van het gezicht. Weet ik door het gezicht, dat het eene voorwerp wit en het andere zwart is, even *zoo* zeker weet ik, door *het* gevoel, eene *heete* van *eene* koude zelfstandigheid te onderscheiden ; en *al* ban ik ook *niet in* staat, om te *verklaren* *waarom* de eene heet en de andere koud is, ik ben nochtans ten volle verzekerd, dat het *zoo* is. — *Zoo* zal ook *eene* wedergeborene ziel, zij moge onbekwaam zijn te verklaren, *waarom* zij gevoelt, en waaruit dat gevoel ontstaat, evenwel *zoo* zeker zijn van dat baar gevoel, *als van* haar aanzijn. — De oppervlakkige belijders van den tegenwoordigen tijd spreken van : vroege Godsvrucht ; van overtuiging van kindsbeen af ; van herboren zijn door den doop ; van kinderlijke onschuld ; van ontluiken van het jeugdig gemoed ; van het *voorecht* van vrome ouders ; van familie-Godsvrucht ; van huiselijke Godsdienst ; van Evangelie-bediening ; van gehoorzaamheid aan de instellingen ; van vaders geboden en moeders onderrichtingen enz., als van zaken, waarin het begin ligt van eene *zoogenaamde* *Chris telijke bekeering* en *gevestigde Godsvrucht*. *Vele* dezer dingen zijn goed, op hunne plaats, men mag ze niet verachten noch verzuimen, maar dezelve te houden voor het begin van een hemelsch, bovennatuurlijk werk, dat is dwalen. Duizenden hebben deze dingen bezeten en zijn evenwel in hunne zonden omgekomen ; duizenden zijn van dezelve verstoken

geweest en nochtans in de hemelsche heerlijkheid ingegaan,

Een waar **begin** is *voel-* of *merkbaar*. Niet, dat ik wil bewereren, dat men" zich **altijd** het juiste **oogenblik**, **het** uur, den dag of de maand zal kunnen te binnen **brenge**n, Wanneer dit begin ontstaan is. Ofschoon het echter waarheid **is** en blijft, dat hoe duidelijker **wij** den juisten tijd daarvan weten, hoe nader **wij** zijn **aan** een voldoende bewijs van hare zekerheid, Het is trouwens niet mogelijk, dat iemand, die bij zekere gelegenheid of binnen **eenen** bepaalden tijd, deze ontstane nieuwe gevoelens, nieuwe aandoeningen, nieuwe behoeften, en nieuwe begeerten in zijn harte ontwaard heeft, dezelve ooit zal kunnen vergeten. Het *begin* te verdonkeren, te verbergen of weg te sluiten is een wantrouwen over het geheel te verspreiden, **Een kwaad** begin heeft een kwaad geheel **ten gevolge**. Als er geen Goddelijk begin is, **kan** er geen Goddelijk midden noch Goddelijk einde zijn, en als de eerste schrede valsch is, zal ieder daaraanvolgenden tred in den oorspronkelijken misstap **deelen**. Zoo iemand-derhalve belijdt den weg ten hemel te bewandelen, zonder ooit de poort, eng en nauw als zij is, gekend te hebben, die is van **elders** ingeklommen en is „**een** dief en moordenaar". — Zijn vonnis is **alreede geteekend**: „**Bind** zijne handen en voeten, neemt hem weg en werpt hem in de buitenste duisternis." Matth. 22 : 13,

De ware Godsdienst dan begint met eene mededeeling van bovennatuurlijk licht en bovennatuurlijk leven aan de ziel. Het hoe of het *waarom* deze mededeeling komt, weet de ziel niet, want „**de** wind blaast waarheen hij wil, en gij hoort zijn geluid, maar gij weet niet van waar hij komt, of waar hij heen gaat ; *alzo* is een *iege*lijk, die uit den Geest geboren is." De wind **zelve**n ziet men **niet**, **maar** men gevoelt zijne uitwerkselen. Het geluid van **eenen** gang wordt **gehoord** in de toppen der **moerbeziënboomen**, maar God zelf is niet te zien, De stem des **Heeren**, zoo krachtig en **vol** majesteit, werd gehoord door hen, die **geene** **gelijkenis** zagen. Deut. 4: 12. Zoo werden de uitwerkselen gevoeld, hoewel de oorzaken onbekend zijn. **Stroom**en vloeien in het hart, uit **eene** verborgene Bron, stralen van **eene** onzichtbare zon verlichten de ziel en de beginselen van leven wekken in ons een nieuw bestaan uit eene ongeziene Fontein. Het pas geboren kind, hoewel geheel onbewust van de oorzaak zijner geboorte en van zijn **leven**, gevoelt echter het leven in alle **deelen** des lichaams. Zoo ook de **wedergebo-**rene ziel : **zij** ontwaart aandoeningen, die zij vroeger **nimmer** gevoelde ; **zij** houdt een afwisselend getij van leven, van **eenen** verborgen en onbegrijpelijken **aard**, ofschoon het „**Abba** Vader!" nog niet van hare lippen vloeide. Het levend **men-**schelijk lichaam is zeer gevoelig, zoowel voor de geringe schram van **eenen** speld, als *voor* de forsche doodelijke

dolksteek, gevoelig voor **eene** voorbijgaande pijn zoowel, als voor eene smartelijke, ongeneeslijke kwaal, Het hart kan geen enkel oogenblik ophouden te kloppen, of men zal terstond **eene** daardoor veroorzaakte aandoening ontwaren, — Zou dan het gevoel het **teeken** en het bewijs zijn van het lichamelijke, het dierlijk leven, zonder in het geestelijk leven van eenige kracht te wezen? Zou dan ons minder edel gedeelte, de **mensch** van **éenen** dag, ons **stoffelijk**, vergankelijk lichaam de geschiktheid bezitten, om elke, hetzij smartelijke of **genoegelijke** aandoening te gevoelen, en zou ons beter gedeelte, onze onsterfelijke ziel verstoken zijn van het vermogen, om de afwisselende gewaarwordingen te bespeuren, waarbij de schaal van het geestelijk leven, of 'rijst, of daalt? Neen, dat te stellen, zou ten hoogste ongerijmd zijn. Daarom mogen wij gerustelijk aannemen, dat de mensch, die geen nieuw gevoel aan zijne ziel ontwaard heeft, die niet met meerdere of mindere nauwkeurigheid kan aanwijzen het tijdstip wanneer, en de gelegenheid waarbij de nieuwe gewaarwordingen in het harte kwamen; nog niet van den dood tot het leven is overgegaan. Hij is niet in Christus **zoo** hij geen nieuw schepsel is. Vraagt gij nu, welke zijn deze nieuwe gewaarwordingen? Zegt gij : beschrijf ons dezelve, **opdat** wij onze harten **daarmede** kunnen vergelijken, daaraan toetsen ; want „**gelijk** in het water het aangezicht is tegen het aangezicht, **alzo** is des menschen hart tegen den mensch.” Wel-aan! ik zal trachten uwe vraag te beantwoorden. — Ik geloof dan, dat het eerste gevoel van **eene** wedergeborene ziel is dat van Zicht, „**De** opening uwer woorden geeft licht,” Ps. 119: 130. „Het volk, dat in de duisternis zat, heeft een groot Zicht gezien ; en **degenen**, die zaten in het land en de schaduw des doods, is een Jicht opgegaan.” Matth. 4: 16. Dit was het licht van den Hemel, verre boven den glans der zon verheven, hetwelk den Christus vijándigen **Saulus** ter aarde wierp, en waarvan hij naderhand **zeide**: „**God** die gezegd heeft dat het licht in de duisternis zou schijnen, heeft in onze harten geschenen.” 2 Cor. 4: 6. — Doch met deze straal van bovennatuurlijk licht vloeit tevens een, met dit licht op eene verborgene wijze vereenigd, bovennatuurlijk **Zeven** in de ziel, „Naar zijnen wil heeft hij ons gebaard door het woord der waarheid.” „**U** Heeft Hij mede levend gemaakt, daar gij dood waart door de misdaden en zonden,” Elke straal van bovennatuurlijk licht is intusschen niet **enkel-** maar **zevenvoudig**, gelijk de regenboog aan het uitpansel, waarbij iedere straal der zon gebroken is, en schittert in zeven onderscheidene kleuren, Met den eersten straal van bovennatuurlijk licht in de ziel, dat licht van de Zon der gerechtigheid, gaan onafscheidelijk gepaard : leven, gevoel, kracht, geloof, zucht tot bidden, **vreeze Gods**, heilige eerbied,

overtuiging van schuld en hongeren en dorsten naar de gerechtigheid. En het zijn deze vereenigde gewaarwordingen, die het warme zonlicht, dat het hart doet smelten, onderscheiden van het koude maanlicht, dat het hoofd **beschiñt** en niets **te weeg** brengt, als dorre, onvruchtbare **wetenschap**, zonder geur en warmte, gelijk de dageraad in het Noorden de **bevrozene** sneeuw wel beschiñt, maar niet doet smelten, terwijl het eerste de ziel roert, hare verborgenste diepten ontdekt en eene reeks van gewaarwordingen **doet** ontstaan, allen nieuw, vroeger nooit gekend en van Goddelijke, hemelsche gestalte. Het *gevoel* is dus het eerste bewijs van bovennatuurlijk leven, en dit gevoel is werkzaam in twee onderscheidene gewaarwordingen. Bij de eene gewaarwording leert de mensch God en bij de andere zich **zelve** kennen. Een en dezelfde lichtstraal heeft trouwens twee tegenover elkander staande dingen geopenbaard „want al wat openbaar maakt is licht,” de ziel ziet, en op een en hetzelfde oogenblik: God en zich zelve; gerechtigheid en schuld ; kracht en onvermogen; eene heilige wet en een overtreden gebod: de reinheid van den **Schepper** en de onreinheid van het schepsel. Zij ziet deze zaken **niet** door de kennis, welke zij door het lezen en herlezen van den **Bijbel**, waarin ze verklaard worden, heeft opgedaan, maar als geopenbaard aan haar **persoonlijk** zelve, met **bijvoeging** der te **wachtene** gelukzaligheden, of **ellenden** voor **tijd** en eeuwigheid. Het is dan met den mensch alsof hij een geheel nieuw aanwezen had ontvangen, en alsof hij voor de eerste maal had bevonden, dat er een God bestaat. Het is hem, alsof hij gedurende zijnen afgelegden leeftijd steeds had geslapen, en nu eerst ontwaakt; alsof het verledene een droom was, die nu geëindigd is. — Zijn **vroeger** leven was dat van iemand, die wezenlooze dingen najaagt, kaartenhuizen bouwt en, na veel jagens en zwoegens, eindelijk ondervindt, nog niets degelijks verricht te hebben. Is hij misschien opgevoed in uitwendig Godsdienstigen zin, heeft hij zijne belijdenis afgelegd, is hij, tot eene kerkelijke bediening, of wel tot het predikambt verheven, dan heeft hij over Christus, de verkiezing en de genade **leeren** spreken, dan is zijn mond vol van de tale Zions. Maar wat wist hij van deze dingen? Niets, volstrekt niets, Onbekend met zijne eigene onwetendheid en **alzo** missende het noodzakelijkste namelijk zelfkennis, dacht hij „**zichzelve** rijk en **verrijkt** te zijn, en geen ding gebrek te hebben;” maar hij wist niet, dat hij was „**ellendig**, jammerlijk, arm, blind en naakt,” Openb. 3 : 17. Doch een straal van bovennatuurlijk licht, door den sluier, die over het hart gespreid was, doordringende, openbaarde hem dit verschrikkelijke geheim, *Een rechtvaardig God zal den schul-*

digen niet onschuldig houden. Deze doorborende straal heeft het „te korte bed” weggenomen, en het „te smalle deksel” afgelicht. Bij heeft vaneen gescheurd : „de wisselkleederen en de manteltjes, en de hoedjes, en de buidels. De spiegels, en de fijnlinnen deksels, en de hulledoeken, en de sluiers ; en het gebracht, dat er voor specerij stank zal zijn, en lossigheid voor **eenen** gordel, en kaalheid in plaats van haarvlechten, en **omgording** eens zaks in plaats van **eenen** wijden rok, en verbranding in plaats van schoonheid.” Jes. 3 : 22—24. Eene onverwachte en bijzondere overtuiging is in de ziel gekomen. Eene machtige gewaarwording heeft zich aan haar vastgehecht, en genoegzaam alle andere gewaarwordingen verdrongen. Daar is *een God en ik ben een zondaar voor Hem*, is in het hart geschreven door denzelfden Goddelijken vinger, die het doodelijk schrift aan den wand van het paleis van Babels koning teekende. waardoor de banden **zijn** **lendenen** los werden, en zijne knieën tegen elkander **stieten**. Dan. 5 : 5, 6. „**Wat** zal ik doen ? Waar zal ik vlieden ? Wat zal er van **mij** worden ? Genade, o God ! genade ! genade ! Ik ben verloren, — bedorven, vernietigd. Dwaas -- waanzinnig — ellendig goddeloos monster, dat ik ben ! Ik heb mijne ziel verwoest, 0 ! mijne zonden — mijne zonden ! 0 eeuwigheid, eeuwigheid !” Zulke en dergelijke uitroepen en jammerklachten, ofschoon verschillende in diepte en hevigheid, gaan uit de levendgemaakte ziel, in de eerste ontdekking van God en zich **zelve**n, genoegzaam dag en nacht op. Deze gevoelens hebben zoodaag het geheele hart vervuld, dat het **geene** rust kan vinden als in het roepen tot God. Dit is het eerste doorbreken van de jonge botte (spruit) door den bolster ; de eerste vorming van de jonge scheut, nog **omwonden** in het blad en voor het oog onzichtbaar, Dit zijn de eerste pijnen en weeën van de **nieuwe** geboorte, voor **dat** de tijding gebracht wordt : er is *een zoon geboren*. „**Wat** zal ik doen om zalig te worden ?” riep de stokbewaarder. „**O** God ! **zij** mij zondaar genadig !” roept de tollenaar uit. En van Jeseja's lippen vloeide de taal : „wee mij, want ik verga !”

Dit seizoen, of de eerste overtuiging kan genoemd worden de vroege lente — de *Maart*, voor de ziel. Het weder is nog **guur**, de wind koud en doorsnijdende, en de botte durft nog haren **boezem** niet openen, hoewel **zij** **naar** wasdom en sterkte **tracht**. De bruine schors is steeds om haar gewonden, en, hoewel uitzettende en **groter** wordende, blijft **zij** voor alsnog er in opgesloten.

Maar na **eenigen** tijd, kort of lang, overeenkomstig het welbehagen van **den Heere**, doch gewoonlijk in verband met den aard en de diepte der overtuiging, geeft Hij een blik van Zijn **vriendelijk aanschijn** aan de ziel. De oorzaak van den aanblik der liefde is voor de ziel, die haar geniet, onbekend ; maar **deszelfs** uit-

werkingen en de gewaarwordingen die zij medebrengt kunnen niet verborgen zijn. De wisseling en omwenteling, door deze verandering aangebracht, is niet minder groot, dan het eerste ontwaken. Met haar komt die openbare wasdom, die opening van de botte, welke ik de lente der ziel genoemd heb. Wanneer de botte eerst door de schors dringt, bevat zij in zich : de bloem, de vrucht en het zaad, Deze worden er naderhand niet bijgevoegd, maar zijn er reeds, hoewel bedekt en verborgen, van den beginne af in. Wanneer de Heilige geest dus eene ziel levend maakt, plant hij in haar eene nieuwe natuur, in al derzelve deelen. Eet kind, in 's moeders lichaam, heeft al de ledematen van eenen mensch. En de pasgeborene in de genade verschilt niet van kinderen, jongelingen en vaders, ten opzichte van de hoeveelheid der genade gaven, maar wel in sterkte en ontwikkeling, Zoo is in de wedergeborene ziel : *hoop*, die haar bewaart voor wanhoop ; *liefde*, die somwijlen uitblinkt boven verschrikking, en het geloof, dat vasthoudt aan de beloften, in spijt van het ongeloof, Deze botten zijn voorzeker niet in het aanzijn geroepen door de nog zwakke stralen der zon, want verstijfd en teruggehouden door den noordenwind, die door den hof waait, Hoogl. 4: 16, konden zij niet ontluiken en waren nauwelijks zichtbaar ; maar de eerste stralen van de verwarmende zon, vereenigd met de eerste verkwikkende koelte van de „zuide wind, die de aarde stil maakt,” Job. 37 : 17, wekten als het ware een nieuw bestaan op in deze verborgene, ongeopende botten, De spruiten van alle boomen zijn gevormd vele maanden, voor dat zij tot bladeren worden, Stormen, onweders en vorst vernietigen dezelve niet ; *alzo* zullen bij de uitverkorene, de wanhoop nooit de hoop, de vijandschap nooit de liefde, en het ongeloof nooit het geloof verstikken. Maar zij kunnen zich niet openen en uitspreiden, noch in wasdom toenemen, voordat „de winter voorbij gegaan, de plasregen overgegaan is, en de bloemen in het land worden gezien, de zangtijd genaakt en de stem der tortelduif in het land gehoord wordt.” *Dan is het tijd „dat de vijgeboom zijne jonge vijgjes voortbrengt en de wijnstokken reuk geven (met hunne) jonge druifjes.* Hoogl. 1 : 11—13. Onder deze stralen der zonneshijn dan — deze eerste toelaching van de liefde des Vaders, opent zich de botte en biedt haren boezem aan, om de verkwikkende stralen te ontvangen. De eerste botte, die zich dan uitspreidt voor de zonneshijn, is die van *het geloof*. Maar was het geloof voor dien tijd niet in de ziel ? Ja, ongetwijfeld handelt het geloof niet met en verwezenlijkt het niet de dingen, die niet gezien worden ? Voorzeker. Het geloof kwam op hetzelfde oogenblik in de ziel met de eerste straal van bovennatuurlijk licht, Sommigen zijn van gevoelen, dat er geen geloof in de ziel is, *zoo lang zij* onder de wet is,

en dat, wanneer de verlossing van de wet komt, het geloof **daarmede** gepaard gaat. Ter ondersteuning **van** hun gevoelen, **halen zij aan** Gal. 3 : 35. „**Maar** als het geloof gekomen is, **zoo** zijn wij niet meer onder den tuchtmeester”, waar het geloof niet zegt de genadegaven des geloofs, maar het voorwerp des geloofs, **dat** is, „*Jezus Christus*”. Anderen beweren dat er geen geloof is, als eene volle verzekerdheid des geloofs, en dat **alles wat minder** dan dat is, geen geloof is. Maar ik zou wel willen vragen: Is er geen verschil tusschen **eene** ziel, **dood** in de zonden, en eene levend *gemaakte* tot het geestelijk leven? Zijn er geen vrees, verschrikking, overtuiging, pijn, zuchten, **klachten**, ja een **heirleger** van gewaarwordingen in de eene ziel, die *niet* in de andere ontwaard worden? *Waaruit* ontstaat dat gevoel van schuld en toorn, die wroeging over het verledene, en die beving voor het toekomende? — Ik antwoord: *omdat het Goddelijk geloof, de Goddelijke getuigenis gelooft*. Vóór dat de ziel levend gemaakt was, waren de heiligheid en rechtvaardigheid Gods, Zijn toorn tegen de zonde en de vloek van Zijne rechtvaardige wet reeds aanwezig; maar de ziel gevoelde ze niet, en waarom niet? „*Dewijl het met het geloof niet gemengd was* in degene, die het gehoord hebben.” Hebr. 4 : 2. Een Goddelijk beginsel **was** noodzakelijk tot het gelooven van de Goddelijke getuigenis. Hij heeft deze dingen gehoord, door het gehoor des oors in de **doode, uitwendige letteren** bestaande. **Hij** heeft ze niet gezien, door het gezicht van eene inwendige openbaring. Indien de ziel **niet** gelooft het woord, dat in haar ingaat — **niet gelooft** het gebod, dat tot haar komt? Rom, 7 : 9. Hoe zal **zij** dan vallen onder **deszelfs** kracht? Voortijds was de ziel niet- bezorgd van **wege** de eeuwige dingen, omdat zij ze niet geloofde door een Goddelijk geloof. Maar de ziel neemt nu aan, vertrouwt en gelooft de Goddelijke getuigenis, en dit geloof is de oorzaak-van hare ontroeringen, **Indien zij** ophield **te gelooven, zij** zouden ophouden te gevoelen. Maar van waar komt het, dat het geloof **zoo** onderscheiden handelt, wanneer de Zon der gerechtigheid de ziel bestraalt? Eenvoudig, omdat het geloof, juist zulk **eene** getuigenis alleen **gelooft, als** haar **wordt geopenbaard**. Het geloof kan bij **eene** hand vergeleken worden. **Mijne** hand voelt juist overeenkomstig de natuur van het voorwerp dat ik aangrijp. Ik raak **dingen** aan, ‘t zij heet, of koud, Oneffen of glad, hard of zacht, De hand is dezelfde, en ik tast het voorwerp op dezelfde wijze **aan**, maar ik gevoel onderscheidene eigenschappen, overeenkomstig de **verschillende** natuur van het voorwerp, Of het geloof kan vergeleken worden bij het oog, hetwelk **eenen** onderscheidenen indruk ontvangt, naarmate het op verschillende dingen ziet; is het op **aangename** dingen gevestigd, dan is de indruk vermakelijk; op onaangename

dingen, dan is dezelve pijnlijk. Maar het oog is hetzelfde, en de manier van zien is ook dezelfde. **Zoo** is het geloof zoowel de hand, als het oog ~~der~~ ziel. Indien God Zijnen toorn tegen de zonden **aan** het geweten openbaart, is het geloof de hand, om het aan te nemen, en het oog om deze Goddelijke getuigenis te zien. Indien God vergeving en genade in Christus aan de ziel openbaart, dan **opent** zich dezelfde hand, om te ontvangen, **en** hetzelfde oog **opent** zich, om de **Hemelsche** openbaringen **te** zien. Paulus spreekt Hebr. 11, van de daden des geloofs ; zooals : het overwinnen van Koninkrijken, oefenen van gerechtigheid, verkrijgen der beloftenissen, **stopping** van der leeuwenmonden, en vele verrichtingen meer van onderscheiden en ongelijken aard; maar hij zegt **niet**, dat het geloof zelf verschillend was, of dat Abel, **Enoch**, Noach, Mozes, Rachab, Gideon en andere heiligen, „welke de wereld niet waardig was” — een onderscheiden geloof hadden, overeenkomende met hunne onderscheidene verrichtingen. Toen de schrik en groote duisternis op Abraham viel, en God tot hem **zeide**: „**Weet** voorzeker, dat uw zaad vreemd zal zijn in een land dat het hunne niet is”, was het geloof, waardoor hij deze Goddelijke getuigenis geloofde, hetzelfde, als dat, waardoor hij in den ‘Heere geloofde, toen Deze **zeide**: „**zoo** zal uw zaad zijn”, „**en** Hij rekende het hem fot gerechtigheid”. Neen, Abrahams geloof was nooit **zoo** sterk, als toen het in de uiterste duisternis gevoerd werd, en de Heere hem beval, zijnen zoon te offeren. Er is maar „**een** geloof”, zoowel als „**een** Heere”, en „**een** doop”. En daarom zegt Paulus: „dat de rechtvaardigheid **Gods** wordt geopenbaard uit geloof tot geloof, dat is, de rechtvaardigheid **Gods** in de wet, om te gelooven in de wet, en de rechtvaardigheid **Gods** in het Evangelie, om te gelooven in het Evangelie.

Maar, terwijl de ziel onder diepe overtuigingen werkzaam was, werd het geloof niet gezien en **deszelfs** aanwezen niet gevoeld. Ongeloof, twijfelingen, vrees, schuld, toorn, duisternis en ellende ; al deze zware lasten drukten het geloof op den grond des modderpoels neder. Het geloof kon zijn hoofd niet uit de vuile poel van modder en slijk opheffen, onder hetwelk **het genoegzaam** als vermoord lag. De **oogen** des geloofs waren verduisterd door tranen, een vreeselijk wangeluid klonk in zijne **ooren**, de armen schenen verlamd, en de voeten waren beklemd in boeien. Het eenige **teeken** van leven was, dat het opwaarts worstelde, en de handen uitspreidde in het midden der baren, „**gelijk** als een zwemmer [die] uitbreidt om te zwemmen”. Jes. 25 : II.

Maar als de zon schijnt, ontplooit zich de botte des geloofs, om de koesterende stralen te ontvangen, Genade verschijnt nu in plaats van toorn, en oneindige barmhartigheid in plaats van

oneindige gerechtigheid. De dikke sluier, die over de beloften, aanmoedigingen **en** noodigingen verspreid lag, is weggenomen, De Bijbel gelijk een nieuw boek, het Evangelie eene nieuwe boodschap, de leer der genade eene nieuwe waarheid, en het bloed **van** Christus **eene** nieuwe zaligheid. De ziel verwondert zich, dat zij deze dingen nooit te **voren** zag, en niets schijnt nu gemakkelijker en-eenvoudiger dan te **gelooven** in de beminnelijke vriendelijkheid van God. De steen is afgerold van het graf, en Lazarus is uitgekomen. De nacht is voorbijgegaan en de morgen is **daar**. De nevel, die over het land hing, is opgetrokken, en het **goede Zand**, het land van waterbeeken, van fonteinen en diepten, die uit de valleien en heuvelen ontspringen, ligt uitgestrekt voor het gezicht, Gelijk het geloof te voren de Goddelijke getuigenis van wraak en toorn geloofde, **alzo** gelooft het nu de Goddelijke getuigenis van barmhartigheid en genade, en gelijk de waarheid van de een haar te voren nederdrukte, **zo** maakt nu het goede woord van het andere haar verblijd.

De tweede botte, die zich ontplooit, om de verwarmende stralen der zon te ontvangen is die der hoop. Zij was voorzeker te voren al **in** de ziel. Er is **geene** nieuwe schepping van deze botte, door de stralen der Zon, maar eene **algemeene** uitspreiding, eene ontvouwing van haar. Te midden van alle duisternis en **zwaar**-moedigheid, die over haar hingen, was er geen verborgen iets op den bodem der ziel, dat haar voor wanhoop bewaarde. Als de sluizen van den Goddelijken toorn geopend zijn in het geweten van een verwerping, wordt hij er gemeenlijk door weggerukt in de zwarte, eeuwige duisternis. Saul viel in zijn zwaard, en Judas verhing zich **zelve**n. In het natuurlijk geweten van een **ver**-werping, is de toorn eene wezenlijkheid, en tegen de personen en tegen de zonden ; maar in het geestelijk geweten van een uitverkorene, is toorn slechts denkbeeldig; en dat wel tegen de zonden, niet tegen de personen. Dus roepen de vaten des toorns, „tot de bergen en tot de steenrotsen: **valt op ons en verbergt ons**”, — de **personen** — „**van den toorn des Lams**”. De vaten der barmhartigheid roepen, „vergeef onze ongerechtigheid, want die is groot”. De natuurlijke schuld drijft de ziel **van** God af. „**Dat** God met ons niet spreke, opdat wij niet sterven !” Exod. 20 : 19. De geestelijke schuld drijft de ziel tot God. „**Verwerp** mij niet van uw aangezicht.” Ps. 51: 13. „Laat ons onze wegen onderzoeken en doorzoeken; en laat ons wederkeeren tot den Heere. Laat ons onze harten opheffen, mitsgaders de handen tot God in den Hemel,” **Klaagl.** 3: 40, 41. Een genadelooze belijder kan nooit voor anker liggen, Hij ankert bij het strand aan **eene**n zijden draad. De eerste storm breekt **zijne**n kabel, en drijft hem op de rotsen der wanhoop, waar zijn geloof schipbreuk lijdt. 1

Tim. 1 : 19. Zoo zijn van deze verworpelingen, sommigen tot het **dolhuis**, en anderen tot den strop gedreven; sommigen kwijnen weg in hunne ongerechtigheid, en anderen vloeken **God** en sterven. „**Maar een uitverkoren vat der barmhartigheid** kan nooit schipbreuk lijden op zulke ondiepten als **deze**. Naar zijne eigene **bevattin_g** mag zijne hoop vergaan zijn van den Heere,” Klaagl. 3 : 18, en „als een boom weggerukt”; Job 19 : 10; maar zij is in **waarheid** niet uit zijn hart verloren gegaan. Hij houdt steeds het geloof, en heeft niet afgelegd een goed geweten, er is een worsteling voor het leven, Gelijk Jakob van Ezau **zeide**, „misschien zal hij mijn aangezicht aannemen”, en gelijk de knechten van Benhadat met hunnen heer redeneerden, zeggende : „**Wij** hebben gehoord, dat de koningen van het huis Israëls goedertierene koningen zijn, — mogelijk zal hij uwe ziel in het leven behouden”, **alzo** hoopt ook de wedergeborene ziel, onder geestelijke overtuigingen, op hoop en tegen hoop. Dit anker houdt hem vast. En hoewel hij dikwijls bevreesd is, **dat** zijn kabel zal breken, het anker, ofschoon bedektelijk, hecht zich aan den troon van God, door den gouden keten der eeuwige liefde, dat noch breken noch wegdrijven kan.

Maar hoewel de hoop in dezen storm, en de hoop in eene stilte, de hoop in de botte, en de hoop in de bloem, niet **onderscheden** zijn in de natuur, zijn ze evenwel grootelijks onderscheiden in graad. Nacht en dag veranderen de wezenlijkheid der dingen niet, maar zij schijnen zeer veel veranderd te zijn. De hoop, opgesloten in **eenen** kerker en door de traliën der gevangenis ziende, en de hoop, buiten in de zonneshijn wandelende, verschillen veel in gevoel, hoewel zij niet in soort verschillen. Maar wij moeten de hoop niet vernietigen, noch haar in hare cel laten verblijven, omdat zij opgesloten is en niet kan uitgaan, ook moeten wij niet zeggen, dat de hoop geboren is, om op den **zelfden** dag in haar heilig gewaad te verschijnen, Sommigen toch zouden de hoop even verkeerd behandelen, als **zij het geloof** doen, en haar **plaats** noch naam, geboorterecht noch erfenis in de levendmakende ziel vergunnen, voordat de verlossing komt, hoewel zij bijzonderlijk den armen toebehoort, Job 5 : 16, en in het **gekrenkte** hart woont, Spreuk. 13 : 12, en het deel is van hen, die den mond in het stof steken. Klaagl. 3 : 29, Zulke wijze bouwmeesters zouden den krijgsman **geenen helm**, 1 Thess. 5 : 8, den zeevarenden geen **anker**, Hebr. 6 : 19, en den gevangene geen **sterkte** toestaan, Zach. 9 : 12. „**Maar** indien zij vereenigd zijn, met de levenden, **zoo** hebben zij hoop; en de hoop van **eenen** levenden hond is ter eeniger dage beter, dan het ijdel vertrouwen van **eenen** dooden leeuw,” Pred. 9 : 4.

Maar onder de verkwikkende stralen van Gods vriendelijk aangezicht, opent zich de botte, en treedt de hoop te voorschijn. En

als zij zich uitspreidt, ziet zij op naar den hemel, en verheft zich tot haren Werkmeester en Beginner, hare Bron en haren Voleinder. Alle ware genade ziet **opwaarts**, terwijl het namaaksel nederwaarts ziet. **Zoo is God** het middelpunt der ware hoop, en het eigen *ik* het middelpunt der **valsche** hoop. „**Hoop** op God,” zegt David Ps. 42 : 12 tot zijne ziel. En nu, wat verwacht ik, o **Heere**? ! **mijne** hope die is op U.” Ps. 39 : 8, „**Dat zij** hunne hoop op God **zouden** stellen, en **Gods** daden **niet** vergeten; — **en niet** zouden worden gelijk hunne vaders, een wederhoorig en een wederspanning geslacht,” Ps. 78: 7, 8. Maar de **valsche** hoop is eene hoop op zich zelve, **dat is het** natuurlijk eigen ik, **Zij** wordt daarom vergeleken bij eene bies, .die groeit zonder slijk, en verdort voor eenig ander kruid ; **en** bij eene spinneweb, dat de spin bereidt uit **zijn** eigen ingewand. Job 8 : 11—14. Ik heb nog nooit iets in het eigen ik gevonden, dat de levende hoop deed ontstaan, Ik hebeene menigte van dingen ontdekt, die wanhoop veroorzaken, **zo** als : hoogmoed, begeerlijkheid, hebzucht, ongelooft, mistrouwen, **vijandschap**, opstand, hardigheid en zorgeloosheid. Ik heb in het eigen ik bergen van zonden gevonden, die het **Zeven der** hoop buiten drongen, **stroomen** van onheilen, die de *fundamenten* der -hoop vernielden, en wolken van duisternis, die het *bestaan der hoop* verdonkerden, Maar **ik** heb nooit in het lage, **bedriegelijke**, vuile, zwarte en hatelijke eigen ik, iets bevonden, dat **eene** geestelijke hoop kon **teelen**, of in het leven behouden.

Indien ik het eigen ik huldigde, zou ik onder dat verschrikkelijk vonnis vallen, wiens scherpe snede duizenden heeft afgemaaid, „**Vervloekt** is de man, die op **eenen mensch** vertrouwt, **en** vleesch tot **zijn** armstelt, **en wiens hart vanden Heere afwijkt.**” Jer. 17 : 5.

Maar welk een machtige verandering vindt er plaats in de ziel, wanneer de botte **der hoop** zich **uitbreidt** tot **eene** bloem ! **Zij** was genoegzaam overdekt met wanhoop, gelijk de botte verborgen was d'oor het groene blad, dat haar **bedekte**; maar zij springt op uit die wanhoop, en het groene blad **spreidt** zich van een, Duisternis, schuld,* schrik, **zwaarmoedigheid** en beangstigende voorboden des doods en des **oordeels** fladderden over de ziel, gelijk de onreine vogelen over Abrahams offerande ; maar de **hoop** verdreef ze alle, **gelijk** Abraham deed. En nu stijgt de hoop opwaarts tot God, **Zij** heeft niet te doen met de aarde, maar laat het **vleesch**, het **eigen** ik in de wereld, — „**de knechten en ezelen**” aan den voet des bergs (Gen. 22 : 5) opdat zij **gemeenschap** oefenen mag met Jehova. **Zoo** kweekt de hoop de ongeziene dingen, die door het geloof verwezenlijkt worden. Beide geloof en hoop **zijn** aan diezelfde dingen verpand, maar niet op dezelfde **wijze**. Het -geloof **vertrouwt**, de **hoop** **vervroegt** ; het geloof **aanschouwt**, de **hoop** **geniet** ; het geloof is de hand die de **vrucht** **aan-**

neemt, de hoop is de mond *die haar eet*. Zoo werd de belofte aan **Abraham verzekerd**, dat hij éénen zoon bij Sara zou ontvangen. Dit was eene openbaring van Goddelijke mogelijkheid bij 's menschen onmogelijkheid, **Mare. 10: 27**; van Gods kracht in 's menschen **zwakheid**. Rom, 4: 19-22 ; *en het vertrouwen* en steunen op die openbaringen is het wezen van het **geestelijk geloof**, *Door **het geloof** geloofde Abraham de **beloften**; door de hoop genoot hij ze. Het was een ongezien iets; eene gebeurtenis die vijf en twintig jaren **verwijderd** lag; maar **het geloof vertegenwoordigde** haar, en als zoodanig werd de hoop er door gevoed, Toen Abraham zijnen pasgeborenen zoon **Izaäk** op zijne armen hield, bestond zijn vermaak alleen in het **voller** genot van **eenen** ondervonden voorsmaak, Hij genoot nu in waarheid en werkelijk bij het geen hij te voren, in **het** vooruitzicht, slechts **geproefd** had. **Zoo wordt de** ware hoop gevoed door 'de **tegenwoordige** dagen, maar alleen met de tegenwoordige, als onderpanden en voorsmaken van de toekomst. Zij **voedt** zich met Christus, „die gisteren en heden en tot in eeuwigheid dezelfde is ;” en ziet in de toekomst op geen andere **zaligheid** als zij nu geniet en smaakt. Alle andere hoop als deze is een leugenen. Te hopen op de vergiffenis der zonden — waarin **geene voorsmaak is** op God — van Wien **geene openbaring** geweest is, op zaligheid — waarvan geen *onderpand* is; op genade — waarvan geen *geschenk* ontvangen is ; en op eene eeuwige gelukzaligheid — waarvan **geene** inwendige *genieting* geweest is, is bedrog en verwaandheid. Onkundigen graven de fondamente van dit gebouw, zelf bedriegers richten de muren op, en huichelaars bepleisteren het met looze kalk. Het is **eene** toevlucht der leugenen, die door den hagel zal geslagen en **door de waterstromen zal** verdorven worden.

De uitbotting der hoop en de opening van deze hemelsche bloem, die alleen groeit in het dal van **Achor**, de *vallei der droefheid*, Hoséa 2 : 14, Joz. 6 : 26, is **een nooit te vergeten** tijd, Ik herinner mij zeer goed de plaats — een klein hof verborgen door gebouwen — en begroeid met struiken — **waar deze bloem** zich opende in mijne ziel. Maar de gebouwen konden het niet verbergen, noch het altijd groen geboomte het overschaduwden, noch de dampen het opsluiten. De botte opende zich en de bloem kwam uit; en op hetzelfde oogenblik werden mijne **oogen** geopend, en de mond sprak luide: „*Wien heb ik nevens U in den Hemel? Nevens u lust mij ook niets op aarde. . .*”

Als de tijd het 'mij toeliet, zou ik kunnen aantonen, hoe, in deze lente der ziel, de botte van elke genadegave zich op dezelfde wijze uitspreidt. *Liefde in de botte* heeft **nauwelijks** het vermogen, om haar bestaan tegen de vijanden van het **vleeschelijk** gemoed, versterkt door de opening der wet, te verdedigen, Gelijk **eene tee-**

dere ent, schijnt het alsof zij zal wegwijnen en sterven. Maar *liefde in de bloem* is sterk en stoutmoedig. Liefde in de botte werd **niet** gezien, noch erkend liefde te **zijn**. De kleur en schoonheid der bloem zou niet gezocht worden in de gedaante der botte ; maar liefde in *de bloem* wordt op eens **kenbaar** liefde te **zijn**. Gelijk de Goddelijke Werkmeester, kan zij niet verborgen, blijven, maar wordt gekend en gezien van **alle** menschen.

Evenzoo was, te midden **van** het wettisch berouw en de droefheid, die de dood werkt, *de Goddelijke droefheid*, terwijl zij in de botte was, nauwelijks zichtbaar ; zij lag nedergebogen in het blad verborgen en verward ; maar **door** de zon beschenen zijnde, Hoogl. 1 : 6, ziet **zij** in **deszelfs** wending **op** hem, dien zij doorstoken heeft, en -treurt voor Hem als een gewonde, die om zijn eerstgeboorterecht treurt,

Zoo werd ook de *Goddelijke vrees* in de botte verdonkerd en verduisterd, door de pijnigende vrees. Deze of die **slaafsche** vrees was **zoo** sterk, dat zij aan de kinderlijke vrees de sappen der bloem onthield. Duisternis en nevelen, lage wolken en een dreigende hemel koesterden de eerstgenoemde, terwijl zij de laatstgemelde beteugelden en koud maakten. Maar gelijk het leven van den **eenen** de dood des anderen is, **alzo** overgroeif de Goddelijke vrees, tot **eene** bloem ontloken zijnde, den scheut der slaafische vrees. Toen Abraham een feest voor **Izaäk** bereidde, dreef hij Ismaël buiten, De liefde, welke de pijnlijke vrees buiten drijft : is het echte leven van die geestelijke vrees, welke **eene** fontein des levens is, om af te wijken van de paden des doods.

Bidden is **eene** andere genade des **Geestes**, welke zijne botte opent en uitspreidt in dezen lentetijd der ziel. Het was **van** af de eerste intrede van het geestelijk licht al gedurig in de ziel aanwezig. Het kenmerk van den wedergeborenen Saulus was, Hand. 9 : 11, „**ziet**, hij *bidt*”. Maar tot hiertoe had het in weinig anders bestaan, dan in zuchten en kermen. Toegang tot God, genietingen van Zijne tegenwoordigheid, gevoelige gemeenschap, heilige gemeenzaamheid, loven en prijzen, en dergelijke gewaarwordingen van **Gods** bijzondere nabijheid waren bijna onbekend, Het had tot hiertoe meer een roepen uit angst geweest, dan bidden, door liefde veroorzaakt. Het was meer het jammeren van **eenen** misdadiger, het groep van **eenen** melaatsche, het kermen van **eenen** wanhopende en het gesmoorde snikken van **eenen** drenkeling of stervende, dan de zachte, plechtige, teedere en kalme uitvloeiselen van de nabijheid en den toegang tot God. Er zijn twee soorten van geestelijke gebeden : het gebed onder schuld, en het gebed onder *genade*; het gebed van een *overste* hart, en het gebed van een *overvloeiend* hart : het gebed op **eenen** *afstand*, en het gebed in de *nabijheid*; gebeden, verpoosd door snikken en kermen,

afgewisseld door zwijgen en vlagen van gemelijkheid, gelijk een bergstroom ruischt te midden van rotsen en **steenklippen**, en gebeden, kalm en zacht in **Gods** schoot vloeiende, **gelijk eene** rivier van de valeien glijdt in den boezem der zee.

Gedurende deze lente der ziel, zijn alle dingen, die met den geestelijken godsdienst verbonden zijn, vol zoetheid. **Het woord van God** is als honig en honigzeem ; **het** gezelschap van **Gods** kinderen wordt gretig gezocht ; de bevelen van zijn huis worden hoog gewaardeerd, en de boodschap van zijne dienaars wordt met blijdschap aangenomen, Iedere leerrede brengt schier **eenigen** zegen, ieder gebed **eene** bemoediging en iedere bladzijde des Bijbels **eenig** onderricht of vertroosting aan. **Zoo** groeit de ziel op gelijk het kalf van den stal. Gesmaakt hebbende dat de Heere goed is, wordt zij gespijsd met de onvervalschte melk van het Goddelijk woord, en neemt toe in wasdom.

Onder deze aanmoedigingen, komt weldra de tweede graad der lente — de zomer der ziel. Dit is „**de** volkomenheid der botte, en het rijp worden der onrijpe druif (na) den bloesem” ; niet het rijpen van de **vrucht**, welke plaats heeft in den herfst, maar het rijp worden, de volle volkomenheid der bloem, welke zich vertoont in den zomer. „De volkomenheid der botte” in hare volle uitspreiding „het rijp worden van den **onrijpen** druif (na) den bloesem”, is het rijp worden van den bloem, die de vrucht in zich bevat; de vrucht wordt niet rijp, dan *na het afvallen* van de bloem. De vrucht zou niet vruchtbaar gemaakt zijn, **als** de botte niet volkomen ware, maar zou te zamen met den bloesem afvallen, gelijk een vijgeboom zijne onrijpe vijgen afwerpt, Openb. 6 : 13. In dezen zomertijd dan, spreidt de botte, de *hoop* zich uit tot hoop in den vollen bloesem ; de scheut het geloof opent zich tot geloof in de bloem en het groene blad der *liefde* rijpt tot in den bloei. In deze warme zomerdagen, is de hemel voor het grootste gedeelte onbewolkt. De vrede **Gods** bewaart het hart en het gemoed, — het een voor afgoderij en het ander voor verwarring. De hemel schijnt bij de hand, de eeuwigheid nabij, de dood onder de voeten, en de hel uit het gezicht. Hem, die op deze gelukkige paden wandelt, schijnen de vermaken en zorgvuldigheden dezer wereld, de dingen van bet zin- en **zienlij** ke, de ijdele najagingen van natuurlijke **menschen**, de bezigheden van den winkel en het veld, **de ledige** belijdenis van duizenden, en het geraas en geweld van eene zinnelijke godsdienst, lichter te zijn, dan ijdelheid, „**Veranderd** zijnde in de vernieuwing zijns gemoede”, en **zoo** in **een** flauwe mate Christus beeld gelijkvormig gemaakt, ziet hij de dingen eeniger mate in, gelijk **de Heere ze** aanzag; want hij heeft „**den zin Christi**”
1 Cor. 2 : 16, en „**in Gods** licht ziet bij het licht”. Ps. 36 : 10.
Zoo worden de zonden gehaat, het **vleeschelijk** gemoed wordt

een last en de aarde zelve een ellendig verblijf, en de ziel roept uit : „**Och** dat mij iemand vleugelen als een duif gave! **ik zou** henen vliegen, waar ik blijven mocht.”

Wie zou niet denken, dat zulk **eene** gelukkige ziel nabij den hemel was, daar het schijnt, dat hij aan **deszelfs** grenzen staat? Maar zij kan nabij **dezelve** zijn, en er nochtans niet ingaan, gelijk de kinderen **Israëls** zeer **nabij** het land **Kanaän** waren, veertig **jaren lang**, voor dat zij het in bezit namen — veertig jaren vermoeiend dolen in de woestijn, na hunne eerste neerzetting in Kades, **Num. 13 : 26.** „**Welk** eene stad was aan de uiterste landpalen van Edom.” **Num. 20: 16,** en derhalve nabij het Heilige land.

Daar zijn lessen te **leeren**, waarvan de ziel in dien staat weinig of niets weet; daar is eene bevinding te beleven, waarvan zij weinig, zeer weinig vermoedt; **eenen** weg door te reizen, als nog slechts weinig, zeer weinig gekend. De herfst volgt den zomer niet op in het rijk der genade, gelijk in het rijk der natuur. „**Voor** den herfst” komt een ander seizoen. **Eene** lange en ijselijke winter komt er tusschen beiden, en met den **winter** komt het snoeimes van den **hemelschen** Landman, die „den wijnstok reinigt, opdat zij meer vrucht moge dragen.” „**Want** voor den oogst, als de botte volkomen is, en de onrijpe druif rijp wordt (na) den bloesem, zal Hij de ranken met **snoei-**
messen afsnijden, en de takken wegdoen en afkappen.”

Maar **waarom** zou dit winterseizoen noodzakelijk- zijn ? Wat behoefte is er aan deze strenge en scherpe **leerwijze**? **Waarom** kan de ziel niet voortgaan, gelijk zij begonnen is? **Waarom** kan zij niet voortgaan van kracht tot kracht, en aanwassen in geloof, hoop en liefde, tot dat „**hare** vrede zou **zijn** als een rivier, en hare gerechtigheid als de baren der zee?” **Wij** hebben voorzeker een overvloed van leeraars, die zeggen, dat het niet alleen **zoo** behoorde te zijn, maar dat het werkelijk **zoo** is. **Wij** hebben geen gebrek **aan** uitvinders van **eenen** spoorweg, die op de baan naar den Hemel alles willen opruimen, hetzij berg of dal, ja nauwelijks eene hellende vlakte zullen overlaten. Ook ontbreekt het niet aan vernuftige teekenmeesters, die ons een schoon landschap **schetsen**, met den Hemel op den achtergrond, even **zoo** gemakkelijk als Martin zijne Egyptische pilaren en Oostersche paleizen schilderde ; maar deze zijn gelijk aan reizigers en zeevarenden in het hoekje van den haard, en bouwmeesters, die luchtkasteelen bouwen. **Hoe** aardig nu ook de beschrijving van den **eenen**, of hoe schoon ook het paleis van den anderen moge zijn, de ware pelgrim heeft **eenen** leidsman noodig, die den weg bij onder-
vinding kent, en hij, die voor de eeuwigheid bouwt, moet **eenen** bouwmeester hebben, die aanvankelijk een vast fundament kan leggen, er vervolgens **iedereen** steen op zijne rechte plaats weet

aan te brengen. **Wij** willen dan deze bespiegelaars en hunne beschouwingen laten varen, en in plaats **van** te spreken, hoe deze dingen behoorden te zijn, zullen wij trachten dezelve te beschrijven, **zoo als zij zijn.** 1)

Een weinig geestelijk inzicht dan in des menschen hart zal de reden kunnen opsporen, waarom deze strenge leerwijze noodzakelijk is en deze verborgenheid kunnen ontknoopen. Met al de geestelijke genadegaven, die eerst in de botte en daarna onder de verwarmende zonnestrallen, tot **eenen** bloem zijn ontwikkeld, is er ongemerkt mede opgegroeid eene plant van eigen-gerechtigheid en hoogmoed, Nabootsen en navolgen van Goddelijke werkingen zijn opgekomen, als een uitvloeisel van een bedriegelijk hart, of als de begoocheling des satans, zich veranderend in een engel des lichts. Met het *geestelijk* vertrouwen, is *vleeschelijke verwaandheid* hand aan hand onmerkbaar aangegroeid. Onder de **schaduw** der *Goddelijke hoop*, heeft het *ijdel* vertrouwen zijne ranken geschoten. Het *natuurlijk geloof* is met het *geestelijk geloof* snel opgewassen, *vleeschelijken drift met hemelschen ijver*; *algemeene liefdadigheid* met *Goddelijke liefde*, en do kennis die *opgeblazen maakt* -met de *genade, die het hart vernedert*. Bovenal *hoogmoed* — vervloekte -hoogmoed, zoo zeer door God verfoeid — “heeft van iedere genade Gods gebruik gemaakt om zich **zelve** te voeden. Hij plaatst zich op Christus troon, verhoogt zich **zelve** en verlaagt anderen, meet ieder naar *zijne eigene maat*, en vertrapt onder zijne voeten genoegzaam al de krijgsknechten van David, „die benauwd waren, die een schuldeischer hadden en die bitterlijk bedroefd waren” 1 Sam, 22: 2, Vergetende haren slechten oorsprong, toen zij een bedelaar was op den mesthoop, en „dat een mensch niets kan aannemen, tenzij het hem van den hemel gegeven worde,” was de ziel in groot gevaar van „te rooken aan haar eigen garen en te offeren aan hare eigene netten.” Zóó was de hoogmoed bezig om dat verborgen werk te verrichten, hetweld HART zoowel beschrijft:

„† Hart verheffen op Gods gave,
En maken van genâ een strik.”

Maar behalve deze eer tastbare en duidelijk uitkomende verkeerdheden, moeten wij aanmerken, dat het eigen *ik* nog weinig gekend, de diepe schuilhoeken van een bij uitstek *Goddeloos hart* weinig onderzocht, *de hulpeloosheid, diepe armoede*, en de uitgeputheid van het schepsel weinig wordt gevoeld. De onuitsprekelijke waarde derhalve van *Christus bloed, de breedte, lengte, diepte en hoogte* van veelvuldige *liefde, de rijkdom der goedertierenheid, langmoe-*

1) Ons altijd te verhalen! wie **wij** behooren te zijn, is ons te gebieden water te putten met **eenen** emmer, in wiens bodem een gat is: en ik ben zeker, dat een **vrije** wil dat gat nooit zal dicht lappen.

digheid en *verdraagzaamheid* van God; de diepte der *ellende* en de *vernederings* van Christus, om Zijne uitverkorenen aan den dood en de hel te ontrukken — al deze Goddelijke verborgenheden, waarin het merg der levende Godzaligheid in de bevinding bestaat, waren te weinig gekend en te gering gewaardeerd. **Oordeelende** uit mijne eigene bevinding geloof ik, dat men in dezen tijd den Christus met een verduisterd oog aanschouwt.

Hoewel de ziel hem bemint en aankleeft met instemming des harten, gevoelt zij nochtans de diepte der ziekte niet, en waardeert daarom ook het hulpmiddel niet naar waarde. Evenwel is zij niet in de gracht gedoken, „**tot** dat hare kleederen van haar gruwen”, (Job 9 : 31), „**noch** geworpen in de diepe wateren, waar **geene** standplaats is.” De fonteinen van de diepte **van’s menschen** hart zijn nog niet ontsloten ; de overgrootte zondigheid der zonde is haar nog nooit ten volle geopenbaard ; de veelvuldige vijandschap en opstand van eene gevallen natuur is haar nog nooit op eene bevindelijke wijze blootgelegd. En daar de kennis der zaligheid alleen gepaard kan gaan met de kennis der zonden, **zoo** is Christus als nog slechts een halve Zaligmaker, Er moet daarom eene les geleerd worden, welke de ziel **langs geenen** anderen weg kan **leeren**. Boeken zijn hier nutteloos ; Christelijke vrienden van weinig waarde ; evangeliendienaars vruchteloos, en de bloote letter van **Gods** woord ongenoegzaam. Eene zekere bevinding moet in de ziel gewerkt, eene bijzondere wetenschap medegedeeld, eene zonderlinge verborgenheid geopenbaard worden, en dit alles moest **langs eenen** weg geschieden, voor welchen geen anderen kan gezocht worden. Dit is dan de reden, waarom de winter voor denherfst komt, en waarom „**de ranken** worden *afgesneden* met snoeimessen, en de takken *weggedaan* en *afgekapt*.”

De *tucht*, **alzo** door den Hemelschen Landman uitgeoefend, bestaat in twee onderscheiden **deelen**.

I. Het eerste is hetgeen onmiddellijk en bijzonderlijk door Hem **zelve**n wordt uitgeoefend. „Hij zal de ranken met snoeimessen afsnijden, en de takken wegdoen en afkappen.”

II. Het tweede is datgene, welks uitvoering Hij aan anderen overlaat. „**Zij** zullen te zamen gelaten worden den *roofvogelen der bergen* en den *dieren der aarde*; en de roofvogelen zullen op hen overzomerer, en alle dieren der aarde zullen daarop overwinteren.”

1.

Ik heb aangemerkt, dat er een verborgen onderopgroeien van natuurlijk Godsdienst plaats vond **zoo** wel, als een overvloedige oogst van hoogmoed, gedurende de lente en den zomer der ziel. Dit zijn de spruiten ; die met de botte gelijkelijk zijn opgegroeid. Indien nu deze ongedeed gelaten werden, zouden zij de botte verstikken en overschaduwden. Een scheut van den

ouden stam, indien hij toegelaten wordt te groeien, zal **altijd de ent** doen uitdroogen. Het is een zuiger, **alzo** genoemd, omdat hij de sappen en het voedsel der ent uitzuigt, en leeft en toeneemt ten haren koste. Een goed hovenier zal daarom **nooit** een oogenblik in bedenking staan, maar zijn snoeimes nemen en den scheut dicht bij den stam afsnijden. Als men zegt : hoe kan deze gelijkenis goed zijn in het koninkrijk der genade ? „ De oude en nieuwe menschen worden immers niet onderhouden en gevoed door dezelfde sappen ?” **Zoo** is dat in zekeren zin waar, maar het is het echte wezen in de ware natuur der geveinsdheid, om voor te wenden datgene te beminnen, waarin het wezenlijk geen behagen vindt. De oude natuur is niet zeer lekker of keurig, maar gebruikt voorhandswog alles, wat haren smaak voldoet, of hare verslindende begeerte verzadigt, zonden of eigengerechtigheid, inschikkelijkheid of stuurschheid, overgeloof of bijgeloof, brasserijen of vasten, waarheid of leugen, godsdienstigheid of goddeloosheid, een klooster of een bordeel, allen zijn gelijk **voor** hare geaardheid. *Zij* heeft de vraatzucht van **eenen** giervogel, en de spijsvertering van **eenen** struisvogel. *Zij* heeft **zoo** vele kleuren ais een kameleon, en **zoo** veel afwisselende gedaanten, als een tooneelspeler. *Zij* kan alle partijen spelen, alle talen spreken en alle gedaanten vertoonen, Maar al hare lagen en listen besteedt *zij* tot een enkel einde, namelijk, om *zich zelve* te voeden en te verhoogen. Dit is de uiterste grens van hare kruipende eierzucht, en om deze te bewerken, zal *zij* landen en zeeën omreizen.

Wanneer dus de genade in het hart komt, verzet zich de natuur tegen de nieuw ingekomene en twist met haar, die bestemd is, op hare puinhoopen te verrijzen en haren troon op haar nedergestooten lichaam op te richten. Maar zoodra de tegenstand der genade al sterker en sterker doet worden verandert de natuur haren toon, en zoekt haar, die *zij* niet kan overwinnen door hare vijandschap, te bederven door hare vriendschap. *Zij* wordt godsdienstig en trekt, door hare eischen, van het voedsel der genade. Als de genade bidt, kan *zij* eveneens bidden ; als de genade leest, neemt *zij* ook den Bijbel in de hand ; en **gelijk** de genade hoort, kan *zij* ook onder de bediening des Evangelie's zitten, Ja, *zij* kan ver boven die genade gaan, waut *zij* heeft geen geweten gelijk de genade heeft, en kan spreken als de genade gedwongen is te zwijgen, kan op den kansel klimmen, als de genade verlegen in eene bank moet zitten. Even gelijk de zes honderd duizend mannen, die in de woestijn vielen, het brood des machtigen aten, Ps. 78 : 25, gelijk Saul zich vergastte aan den schouder, het uitgekozen stuk, dat afgezonderd was voor de priesteren, 1 Sam, 9 : 21. Lev. 7 : 32 ; **evenzoo** wordt

de natuur godsdienstig, zich verstantende te eten de **spijze**, die der genade toebehoort. En dit doet zij **op** zulk een listige en verborgen wijze, dat de niet wantrouwende en onschuldige genade deze rooverij nooit ontdekt. Hier treedt dan de hemelsche Landman tusschenbeide en begint met zijn snoeimes de takken af te snijden, die **zoo** welig groeien ten koste der genade.

Bij het gebruik van het snoeimes heeft de hemelsche landman twee werkzaamheden op het oog. 1, Het digt aan den stam **afsnijden** van de welige scheuten der natuur, 2. Het op het rechte gedeelte afkappen — ten einde de beoorlijke **lengte** te krijgen van de spruiten der genade.

1. Het natuurlijk geloof, de valsche hoop en de nagemaakte liefde zijn ten eenmaal onbekwaam, om de zware beproevingen door te staan, wanneer zij gezonden worden, om ons **neder** te drukken, of om ons op de proef te stellen. Zij wijken en bezwijken; zij verdwijnen als kaf, dat wegstuift door den werelwind **van** den dorschvloer, en **vervliegen als** rook uit den schoorsteen. Het is **gelijk** Bildad zegt van de hoop des huichelaars, Job 8 : 15. „**Hij zal op zijn huis leenen**, maar het zal niet staande blijven.” En als dit scherpe snoeimes de valsche godsdienst dicht aan den stam afsnijdt, snijdt het tevens een goed gedeelte van den waren godsdienst mee af. Wel is waar, de ware genade kan geen nadeel of vermindering ondergaan, maar wel haar uitwerkselen en daden, Wie, die het geloof bezit, is zich niet **deszelfs** eb en vloed, rijzen en dalen, sterk en zwak **zijn**, en verandering van dag tot dag en van uur tot uur bewust? Wanneer dus een scherpe **beproeving** komt, is **deszelfs onmiddelijke** uitwerking, om het **geloof** neder te drukken. Zij valt op het geloof neder als een zwaar gewicht, en drukt het tegen den grond. Het geloof kan vergeleken worden bij het kwikzilver in een weerglas, of in een thermometer. De hoeveelheid van het kwikzilver in de glazen vermindert nooit, maar het rijst of daalt in dezelfde, overeenkomstig het gewicht van de lucht, of de hitte des dampskrings. **Zoo** ook het geloof ofschoon het in het hart blijft, zonder te verminderen of schade te **lijden**, rijst of daalt het nochtans in **gevoel**, naarmate het weder- fraai of slecht is, of de zon zich **vertoont** of verbergt. Steeg Job's geloof **b. v.** even hoog, toen „**in de dagen zijner jeugd**” — **de lente** zijner ziel — „**het geheim van God in zijn woningen was,**” als toen „**hij de dag zijner geboorte vervloekte;**” en Uitriep: „**Och!** dat ik wist waar ik Hem vinden mocht?” Was Petrus geloof even sterk, toen hij voor een dienstmaagd sidderde, als toen hij gereed was, in de gevangenis en in -den dood te gaan? Of dat van Abraham, toen **hij** loochende, dat Sara **zijn** vrouw was, als toen **hij** met 318 mannen najaagde en versloeg het leger van **vier**

machtige koningen? Indien het geloof nooit twijfelt, nooit rijst of daalt, dan hebben wij slechts daarin de **doode** verzekering van **eenen** belijder; dan is' het geloof in onze eigen macht, dan hangt het niet af van **Gods** medewerking of terughouding; dan zijn wij niet meer bedelaars en bankroetiers, levende op **gegevenen** onderstand van genade, maar onafhankelijken en **eigen**-machtigen; dan hebben **wij** geen verandering ondervonden en geen **vreeze** Gods. Maar als het geloof ebt en vloeit, wat is daarvan de oorzaak? Is het het **eigen** ik? Kunnen **wij** één el lengte tot zijn lengte **toedoen**? Zoo niet, dan moet **het** rijzen en dalen des geloofs, van God komen.

2. Maar **wereldsche** verdrukkingen kunnen het geloof, de hoop en de liefde niet afkappen, **noch** derzelver **namaaksel** zoo juist en dicht aan den stam afsnijden, als de geestelijke beproeving zulks doet. Wij lezen van „**snoeimessen**” hetwelk uitdrukkelijk meer dan één beteekent. Een ontdekking dus van de **heiligheid** en **rechtvaardigheid** van God, van Zijnen **ontzaglijken** toorn tegen de zonde en **eeuwigen** haat tegen alle ongerechtigheid; een doordringende overtuiging van Zijn **hart-doorzoekend** oog, flikkerend in het geweten; een stellen van onze **verborgen** zonden in het licht van Zijn aangezicht; een geestelijk gezicht van het onreine eigen ik, in treffende tegenoverstelling met Zijn reinheid en volmaaktheid — zoodanige openbaringen **zullen** voorzeker de scheuten van de natuurlijke godsdienst op **gepaste** wijze afkappen. De gevallen natuur kan nimmer het gezicht van God verdragen; zij wordt verpletterd door het **bestraffend** aanzien van den Heere. Zij wandelt in de kloven der **rotsen** en in de hollen der aarde, van **wege** bevreesdheid voor den **Heereen** voor de heerlijkheid Zijner **majesteit**. Het natuurlijk geloof is nimmer tot de aanraking **van** Gods hand doorgedrongen, maar bezwijkt reeds van verre onder dezelve. De eerste uitwerking dus van deze geestelijke ontdekking van God is, dat het opgeschoten onkruid der natuur tot den grond toe wordt afgemaaid. En als deze afmaaiing al de vertroosting, die de ziel genoten heeft, ook mede treft, dan is het alsof zij allen godsdienst verloren heeft, Gelijk iemand uit het helder zonlicht in een duister vertrek gaande: de duisternis **groter** toeschijnt dan zij wezenlijk is, of gelijk iemand aan wien een onaangenaam nieuws verhaald **wordt**, daardoor **zoo** verbaasd is, dat hij aan **geene** verzachtende omstandigheden kan denken; **alzo** ook, Wanneer een **schielijke** duisternis de ziel overvalt, of kwade **tijdingen** van den **Hemel** aan het harte worden medegedeeld, dan zinkt niet alleen de **natuur geheel**, maar ook de genade **gedeel** **telijk** onder dien slag. Gelijk iemand die in onmacht valt, **daarom** niet ophoudt **van** te **leven**, hoewel **hij** levenloos schijnt te zijn; **zoo** ook bezwijmt de genade slechts onder **de** beproevingen,

en herkrijgt dikwijls langzamerhand haar vorige sterkte weder.

Dit nu is de uitwerking van onverwachte en strenge beproevingen ; maar er is nog eene andere wijze, waarop de Goddelijke Landman het snoeimes gebruikt, en dat is, als ik deze gelijkenis eens gebruiken mag; de takken half door te snijden, en **zoo** den toevloed van sappen te verhinderen. Velen, die de lente en zomer der ziel genoten hebben, gevoelen hunne vertroosting en rust allengs afnemen, terwijl zij nauwelijks kunnen zeggen, hoe zulks geschiedt. Het was **geene** onverwachte slag, die hen overkwam, maar een trapsgewijze afnemen van de genietingen van licht en leven, en eene klimmende ontdekking van hetgeen God is, en van hunne eigene verdorvenheid. Het snoeimes was dus **aan** de overzijde **der** takken gezet, om ze half door te snijden, en wel **zoo** behendig, dat het niet gezien werd, Maar de uitwerkingen daarvan -werden weldra -gevoeld. Eene verborgene ontevredenheid sloop in de ziel ; de ijver verflauwde; het geloof scheen ter nedergebogen en de hoop te kwijnen, duisternis en **zwaarmoedigheid** **begonnen** zich in het gemoed te verspreiden ; de bezorgdheid werd al sterker en **sterker**, dat er ergens iets *kwaads* moest schuilen, en in de ziel begon zich het denkbeeld te ontwikkelen, dat er iets aan hare godsdienst haperde, zij twijfelde of hare godsdienst de ware wel was. Onder deze **twijfeling** wendt **zij** zich tot God, om verlossing bij hem te zoeken; maar alles is daar duister, en de hemel is zwart bewolkt. Het **snoeimes** heeft den toevoer der sappen afgesneden. De takken der natuur verwelken en vallen van den stam af, en de scheuten **der** genade zien er kwijnlijk en ziekelijk uit,

II.

Er is intusschen een ander gedeelte van dit vonnis, dat God zelf niet uitvoert, maar overlaat aan de bemiddeling van anderen, Alle dingen die gebeuren, vloeien uit het **Goddelijk** raadsbesluit voort. Daar is niets toevalligs, in de Godsregeering ; maar „Hij doet naar zijnen wil met het heir des Hemels en de inwoners der aarde.” En nochtans is Hij de werkmeester der zonde niet; want „Hij kan niet verzocht Worden met het kwade, en Hij zelf verzoekt **niemand.**” Jac. 1 : 13. Maar **wij** moeten het **raadsbesluit** **Gods** verdeelen in twee **deelen**: **Zijne** uitvoerende en veroorloovende raad. Alles, wat goed is, voert Hij uit door Zijne eigene hand, Al het kwade geschiedt overeenkomstig Zijnen raad, en moet even **zoo** noodwendig **als** al het goede gebeuren ; maar **Hij** laat de uitvoering daarvan over aan een boos hart, of aan **eenen** **snoeden** duivel, Deze handelen niet als ingewijden in **Gods** raadsbesluit, en zij trachten niet dat raadsbesluit, maar **hun**

eigen *slecht* voornemen **ten** uitvoer te leggen, Aan hen behoort dus de *Goddeloosheid*, en aan **God de heerlijkheid**. Toen de satan Judas verzocht, en toen de Joden Christus kruisigden, vervulden beiden den Goddelijken raad, en vormden de **aan-**eenschakeling van de keten der verlossing; maar God bewoog hen niet, door eene verborgene aandrijving, om **zoo** goddeloos te handelen.

Bij de uitvoering van het tweede gedeelte van het vonnis aan den boom in den tekst, valt aan te merken, dat God, de oorzaak der zonden niet kunnende zijn, en laat volbrengen door anderen, „**Zij**” — dat is de **afgesnoeide** en afgekapte takken, — zij zullen **te** zamen gelaten worden de *roofvogelen der bergen*, en de *dieren der aarde*; en de roofvogelen zullen op hen overzomeren, en alle dieren der aarde daarop overwinteren.”

Dat gedeelte van het vonnis, hetwelk God door anderen laat uitvoeren, is even **zoo** gewichtig, ik mag zeggen, even **zoo** onvermijdelijk, als het **gedeelte**, dat Hij zelf uitvoert, Deze uitvoerders zijn t **weeledig**: **1**, de roofvogelen der bergen ; **2**, **de** dieren der aarde.

1. Wij kunnen uit het onderricht des **Heeren**, betrekkelijk ds verklaring van de gelijkenis van den zaadzaaiër ontdekken, wie door „**de** roofvogelen der bergen” bedoeld worden, Wij lezen in die gelijkenis, Mark. 4 : 4, van „de vogelen des hemels, welke kwamen en het zaad wegnamen, dat bij den weg gezaaid was,” hetwelk de **Heer** vs. 15 dus verklaart: „**Als** zij gehoord hebben, **zoo** komt de *satan* terstond en neemt het woord weg, **het-**welk in hunne harten gezaaid was,” Maar er is iets in deze woorden „*gelaten worden*,” dat wij niet onopgemerkt moeten voorbijgaan. — „Zij zullen te zamen gelaten worden de roofvogelen der bergen,” enz. Hoeveel behelst niet de uitdrukking „*gelaten worden* !” Het is alsof de ziel ware opgegeven, verlaten, vergeten, voorzeker niet ten volle, noch voor altijd, maar als het ware voor eenigen tijd afgesneden en overgeleverd, om als **Simon** ten speelbal der vijanden te zijn. De boom met zijne spruit dicht bij den stam afgesneden, met zijn afgehouden takken, en de ent zelfs afgesnoeid tot slechts een overblijfsel van hetgeen zij geweest is, staat daar als een zwaarmoedige stomp. De *winter* is **daar**. De zon **verbergt zich**. De **sappen zijn in** de stam **nederge-**zonken. Het leven schijnt genoegzaam uitgebluscht, en de bijl schijnt gereed te zijn, om te voleindigen wat het snoeimes heeft begonnen. En **waartoe schijnt** hij nu bekwaam te zijn? Om eene rustplaats te worden voor alle onrein gevogelte. „**Daar** zal de wilde **meerlo** nestelen en leggen, en hare jongen uitbikken, en onder haar schaduw vergaderen; ook zullen aldaar de gieren met elkander verzameld worden.” Jes. 24 : 15. Deze scherpziende roofvogelen der bergen wachten gedurig naar Gelegenheid, om

op eene van God verlatene ziel neêr te schieten. „De arend woont en vannacht in de steenrots, op de scherpte der steenrots en der vaste plaats. Van daar speurt hij de spijs op, zijne oogen zien van verre af. Ook zuipen zijne jongen bloed; en waar verslagenen zijn, dáár is hij.” Job 39: 30—32. En gelijk de roofvogelen der bergen de afgevallene engelen beteekenen — deze vervloekte geesten, wiens lust het is, allen te verderven, dien zij kunnen doen, en allen te plagen, dien zij niet kunnen verwoesten, **alzo**o kunnen **wij** door de dieren der aarde die **aardsche** begeerlijkheden, **vleeschelijke** lusten en snoode werkingen van eenë gevallene natuur verstaan, die krijg voeren tegen de ziel, Eet is zeer **moeielijk**, **zoo** niet ten **eenenmale** onmogelijk, voor eene verzochte ziel, om duidelijk en nauwkeurig onderscheid te maken tusschen de verzoeking en de verzoeking die van den satan uitgaan, en die uit het vleeschelijk gemoed voortkomen. En **dewijl** de duivel alleen op onze gevallene natuur kan werken, **zoo zijn wij** onbekwaam om onderscheid te maken tusschen de **vrijwillige** begeerlijkheden van ons vleeschelijk hart en die, welke ontstaan door de ingeving des satans, **Hij** verzoekt het meest, als het het minst wordt gezien. Maar ofschoon wij onder die verzoeking menigwerf, ja gewoonlijk niet kunnen bemerken, het onderscheid, tusschen de ingeving des satans en de ongedwongene **begeerlijkheden** van ons eigen hart, evenwel kunnen wij, ze ieder op **een** afstand ziende, dit verschil er tusschen zetten, dat de geestelijke goddeloosheid (wat Paulus 2 Cor, 7: 1. „besmetting des **geestes**” noemt,) kan toegeschreven worden aan „**de** roofvogelen der bergen;” en de vleeschelijke goddeloosheid — „**de** besmetting des vleesches,” — **aan de „dieren** der aarde.” Al die bijzondere **verzoeking**en dus, ten aanzien van God en Zijne volmaaktheden, welke in ‘t algemeen ongekend, of ten minste ongevoeld zijn in de dagen van onzen onwedergeborenen toestand, maar daarna dikwijls droeviglijk wederkeeren in de ziel, kunnen wij aan de ingeving des satans toeschrijven.

Eene verzoeking b. v. komt als een straallicht in de ziel. Het kan eene **ongeloovige vertwijfeling** zijn, die onverwachtsin het gemoed ontspringt. Deze verborgene vergiftiging heeft mogelijk in het eerst weinig uitwerking, als wij in **eensde** gedachte met schrik van ons afwerpen. Maar het woord van God **wordt** niet geopend, of de troon der genade niet genaderd, of de zwarte gedachten, de krachtige vertwijfelingen, het afmattend wantrouwen die het gemoed vervullen, **vertoon**en ons in een oogenblik hoe de fijne vergiftiging ieder ader is doorgelopen. Het woord van God heeft alle kracht en liefelijkheid verloren, en de stem der gebeden is stom geworden. Duisternis en onrust vervullen de ziel. „**De hemelen zijn** bekleed met zwartheid, en een zak **ge-**

steld tot zijn deksel." Zeer goed beschrijven de woorden van Jeremia deze staat der ziel. „Ik zag het land aan, en ziet het was woest en ledig, ook naar den Hemel en zijn licht was er niet. Ik zag de -bergen aan," — de vaste fondamente[n] der waarheid — „en ziet, zij beefden, en al de heuvelen schudden. Ik zag, en ziet, er was geen mensch, en alle vogelen des hemels waren weggevlogen." Jer. 4 : 23-25, Ik heb nooit iets gevonden, dat al mijne godsdienst op eens zoo wegvaagde als wanneer zulke gedachten mijne ziel overstelpten. Het ongelooft heeft haar dikwijls geschud op de vaste **aspunten**; de schuld haar bedekt met middernachtlijk duister, en de **vreeze** des doods, in ziekte, haar tot den- wortel **toe** afgesneden; maar **ongelooftige** vertwijfeling, vernietigt zelfs de fondamente[n], en „indien de fondamente[n]- vernietigd worden, wat zal de rechtvaardige doen?" Of, mogelijk dringt **eene vreeselijke verbeelding** in het gemoed, zoo als HART ze terecht noemt : „**meesterstukken der hel**," Zij komen misschien op het oogenblik ia, als wij op onze knieën liggen, de Heilige Schrift lezen, of de prediking des **Woords hooren**. Daar is zoo iets ijselijks in dezelve, dat een mensch voor een oogenblik niet aan noch over dezelve durft te denken, maar **zijne** uiterste krachten inspant, om haar uit zijn gemoed te **verbannen**. Hij zal van zijne knieën opstaan, **den** Bijbel ter zijde schuiven, zijne gedachten in de **wereld** verdiepen, ja zelfs in de begeerlijkheden van zijn vleesch, liever **dan** deze **ijselijke verbeeldingen** niet van **zich** weg te **drijven**. Het schijnt alsof wij de **onvergeeflijkste** zonde **bedrijven**, of God opgehitst ware om ons in een oogenblik af te **snijden** en in de-hel te werpen, alsof de aarde haren mond zou openen, en zulk een monster **der** ongerechtigheid inzwelgen. Ik zal mij niet verder over deze gedachte uitlaten, maar ik geloof zeker dat velen van **Gods** kinderen **droeviglijk** door haar gekweld worden. De groote verandering, die de zie! overkomen is, het verbazend onderscheid tusschen haren tegenwoordigen staat en den verledenen, „in de vorige maanden, in de dagen, toen God haar bewaarde; toen Hij zijne lamp deed schijnen over haar hoofd, en de rots-oliebeeken uitgoot" — deze groote en onverwachte omwenteling is genoegzaam, om allen opstand en vijandschap in het vleeschelijk gemoed te ontsteken. Op **dezen** werkt derhalve de satan. Hij en zijn geslacht, booze geesten — deze „**roofvogelen** der bergen" — komen **neder**-vliegen met hare klapperende wieken, en broeden over de stomp, die God voor **eenen** tijd aan hun heeft overgeheven. Zij worden gezegd : „op hen te **overzomer**en", welke uitdrukking **beteekenen** kan, dat zij **eenigen** tijd op den afgehouden boom doorbrengen — dat hunne bezoeken niet voor **eenen** dag of **eene** week zijn, maar voor een geheel seizoen, een bepaalden, **toegestanen** tijd. Maar

ik denk, dat de uitdrukking ook even **zoo** aanwijst het vermaak **en** de innerlijke vroolijkheid, waarmede deze vuile vogelen op hunne prooi nederkomen. Het is zomer voor hen, als het winter voor de ziel is. Indien de duivel ooit vreugde gevoelt, dan is het in zielen ellendig te maken, Het roepen van de verdoemden is muziek in zijne **ooren**; hunne vervloekingen en Godslasteringen **zijn** zang en zegepraal, en hunne foltering en wanhoop zijn ellendig feest. Wanneer dus deze roofvogelen der bergen de ongelukkige stomp verdonkeren en over haar hunne zwarte vlerken uitspreiden, is het hun zomer. En als zij over haar broeden, blazen zij op haar uit hunne ellendige vijandschap tegen alles, dat heilig en gezegend is. Harde gedachten van **God**; opwelling van vijandschap tegen Zijne oppermacht, **opbruïsching van** inwendige Godslastering, en van zulke gevoelens, als ik niet durf uitdrukken, zijn **of ingegoten** of **door** hen **opgeschud**. Het is de genade der ziel, „dat in haar na de **afwerping** der bladen nog steunsel is, **alzo** het heilige zaad het steunsel daarvan is,” en dat, er hoop is voor **eenen** boom, als hij afgehouden wordt, dat zijne **scheute** niet zal ophouden; hij zal van den reuk der wateren weder uitspruiten, en zal **eenen** tak maken, gelijk eene plant.” Niets **dan** Goddelijk leven in de ziel kan zulke aanvallen als **deze** wederstaan, En dus is er, te midden, en in spijt van allen opwellenden en **ontstanen** opstand, een **worstelen** tegen hen, een **zuchten** onder hen, een **verfoeien** van hen, een **walgen** van **zich zelve** van **wege** hen, en bij tijden een **ernstig** roepen, **om bevrijd te worden** van hen.

2. Maar **daar** zijn **zoo** wel „**de dieren** der aarde,” als de „**roofvogelen** der bergen,” die op deze verborgene **stomp** zitten. Deze worden gezegd daarop te „**overwinteren**,” dat is: op het overschot van de afgekapte takken, Deze uitdrukking „**overwinteren**” wijst duidelijk het seizoen, van het jaar aan, gedurende welk de beesten der aarde hun verblijf daarop nemen. En het schijnt te kennen te geven, dat zij en de vogelen der bergen het jaar tusschen zich verdeelen. De eene nemen den zomer en de andere den winter. **Zoo** is er derhalve verandering, maar geen uitstel voor den boom; eene verscheidenheid der verzoeking, maar **geene** verlichting voor de ziel,

Ik merkte aan, dat deze dieren der aarde schenen te **beteekenen** de begeerlijkheden van onze gevallen natuur, het droevig erfdeel van onze eerste ouders. „**De** eerste mensch is uit de aarde aardsch, — en hoedanig de aardsche was, zoodanig zijn ook de aardschen,” 1 Cor. 15 : 47, 48. De zonde van onze gevallen natuur is eene zeer verborgene zaak. Wij lezen zoowel van de verborgenheid der ongerechtigheid, als van de verborgenheid der Godzaligheid, en zoowel heeft de eerstgenoemde hare lengte, diepte en breedte als de laatste; diepten, die geen menschelijk

peillood ooit heeft gepeild, en lengten, die geen **menschelijken** maatstaf ooit heeft gemeten. Daarvan ook de wijze, waarop de zonden somtijds schijnen te slapen, en op **eenen** anderen tijd met vernieuwde kracht ontwaken; hare doordrijvende, **schielijk** geraakte, ongeduldige en rusteloze natuur, de vele gedaanten en kleuren, die zij draagt; de vuile en modderige kuilen waarin zij zich verbergt; de schuilhoeken, waarin **zij** zich begeeft en waarin hare **bedriegelijkheid**, geveinsdheid, listigheid, schoonschijnendheid, hevige baatzucht, uiterste zorgeloosheid, roekelooze uitzinnigheid en onverzadelijke gulzigheid verborgen zijn, pijnlijk *verborgen*, en alléén te **leeren** door pijnlijke onderzending. In de geestelijke kennis van *deze* twee verborgenheden der *zonde*, en de verborgenheid des *heils* — bestaat de geheele ware Godsdienst. In de school der bevinding zijn wij gehouden, om dag aan dag *deze* twee lessen te **leeren**, en te vergeten, niet bekwaam te zijn, om ze te verstaan, en **nochtans** niet voldaan, tenzij wij ze kennen, naar eene verkeerung met haar jagende en bevindende, dat zij steeds gelijk een regenboog voor ons terug wijken, hoe snel wij ze ook volgen. **Zoo** bevinden wij in onze eigene zielen de verwezenlijking van die hemelsche tegenstrijdigheid, van die Goddelijke wonderspreuken, dat, hoe wijzer we **zijn**, hoe dwazer wij worden, 1 Cor. 3: 18; hoe sterker wij groeien, hoe zwakker wij worden, 2 Cor. 12: 9, 10; hoe meer wij bezitten, hoe minder wij hebben, 2 Cor. 6: 10; hoe meer volkomen uitgeput, hoe meer geheellig k vergeven, Luk. 7: 42; hoe meer **ganschelijk** verloren, hoe meer volmaaktelijk behouden, en hoe meer aan een klein kind gelijk, hoe **grooter** in het koninkrijk der hemelen, Mattb. 18: 4.

Gelijk nu de natuur van de roofvogelen der bergen niet **gekend** kan worden, door enkel op haar te staren, wanneer zij in de lucht zweven, **alzo** kan de gesteldheid van de dieren der aarde niet geleerd worden, door hen even in het voorbijgaan te zien, opgesloten in de hokken der diergaarde. Wij zullen ze het best **leeren** kennen, door hunne klauwen te gevoelen, Deze wilde dieren lagen gedurende den zomer, als de zon **hoog** en de dag heet was, verborgen in hunne holen en spelonken. „De zon opgaande maken zij zich weg, en liggen neder in hunne holen.” Ps. 104: 22, De ontuchtige **meerkat**, de knorrende hond, de gulzige wolf, de ontembare hiëna, de vuile jakhals, de listige aap, de roovende vos, de omzwervende beer, de bloeddorstige tijger en ieder beest van het woud, dat naar zijne prooi brult — allen liggen in de diepte des **wouds**, onbemerkt en ongekend, **terwijl** de zon hoog aan den hemel staat. Maar **als** de winter daar is, vergaderen de dieren der aarde rondom de nedergehouwene stomp.

Bij het eerste ontwaken der ziel, kennen of **gevoelen** wij **gewoon-**

lijk weinig van onze gevallen natuur. Wij zien te veel op de **takken, en** niet genoeg op de wortel ; proeven meer de **bitterheid** van den stroom, dan die van de bron ; en wij zijn meer ingenomen met het beeld, dan de mijngroeve waaruit het ge-graven is. Wij gevoelen meer de schuld van de bedrevene, dan **van** de inwonende zonde ; **wij** denken meer aan de munt, die dagelijks door onze handen **gaat**, dan aan de muntplaats — de kwade schatkamer van **ons** boos harte — die het **stempelt** met haar beeld en opschrift. 's Keizers penning, beteekent 's keizers macht ; ofschoonzij, die roemen kunnen **nimmer** aan iemands slavernij onderworpen te zijn, nooit zagen, dat het geld, hetwelk onder hen in omloop is met eene proef van zijne heerschappij hen vereerde. Ook zien wij in het eerste **niet zoo** duidelijk dat de zonde, die elke daad bezoedelt, het beeld van Adam op zich gegraveerd heeft. Nog weten wij veel minder van de zonden, in de dagen des voorspoeds. De goede schatkamer van het goede hart verspreidt dan haar goud, met Christus beeltenis gestempeld. Maar wanneer de dagen des tegenspoeds verschijnen, gevolgd door armoede en hulpeloosheid, en de **kwade** schatkamer zich weder opent, beginnen wij te zien op den stempel en worden gewaar, dat ieder gelaat, woord, gedachte, begeerte en verbeelding, **zoo** als zij door het hart **gaan**, bestempeld zijn met het wapen der zonde. Deze bank springt nooit, en deze stempel verslijt nimmer; maar de oude **mint** is **zoo** ras niet verdwenen, of de nieuwe komt weder te voorschijn. Schuldbesef en een **teeder** geweten zouden voorzeker gaarne deze verspreiding der zonden doen, maar zij kunnen weinig anders doen, dan er bij staan te blijven, en met zuchten, kermen en bittere jammerklachten het inkomende en uitgaande van de schatkist der zonden te berekenen.

Maar welke zijn de uitwerkselen van deze beproevende ge- waarwordingen ? Dezulken, als op **geene** andere wijze kunnen voortgebracht worden. Welke wonderlijke uitwerkselen ook zijn toegeschreven aan de letter van den Bijbel, aan de **Bijbelver-** spreiding en **dagelijksche** lezing, een ding is zeker, dat het ten eenenmale onbekwaam is **om** de vruchten en genadegaven des **Geestes** aan de ziel te geven. Nederigheid, bekeering, kinderlijke vrees, onnoozele en Goddelijke oprechtheid, verbrokenheid des harten, verslagenheid des **geestes**, zachtmoedigheid, geduld, afsterven van de wereld, geestelijke onderscheiding, vrijpostigheid en getrouwheid in de zaak der waarheid, een geopend hart en **eene** geopende hand — deze en dergelijke Goddelijke vruchten kunnen niet uit den Bijbel genomen worden, **zoo** als een mensch druiven van den wijnstok plukt. In deze dagen nemen begrippen en denkbeelden, leeringen en gedachten, geloofsbelijdenissen en geloofsartikelen, plechtigheden en instellingen, spreekwijzen en termen, bijgeloof en eigengerech,

tigheid, pliehtplegingen en overleveringen — deze, zeg ik, nemen al te veel de plaats der levende Godzaligheid in. **Maar** de dadelijkheid, de kracht, het leven, het innerlijk aanwezen, het gevoel, de bevinding, in een woord, de *geestelijke* bezitting **van** deze genadeuitwerkselen moeten in de ziel *gewrocht worden*, en een *gedeelte* als het ware daarvan gemaakt zijn, tot bloed dat door de aderen loopt, tot *spijs* om te eten, tot *water* om te drinken en tot *kleederen* om te dragen. Dit heeft de letter van het woord nooit kunnen doen, en doet het ook nog niet. **Eene** bijzondere bevinding moet doorgeleefd worden, en door middel, van deze geestelijke bevinding worden al deze goddelijke vruchten -gewrocht. Door den tot **eenen stomp afgesnoei-**den **schoonen** boom, wiens takken tot den hemel reikten, en door den stomp, overgelaten **aan** de roofvogelen der bergen en de dieren der aarde, daardoor leert de ziel,

1. *Nederigheid*. Nederigheid wordt niet verkregen door het lezen van **eene** schriftuurplaats, die daarover handelt, noch door de ontleding van bijbelplaatsen, die daarvan spreken, maar door iets in ons te hebben, dat op **eene** geestelijke wijze aan ons is ontdekt geworden, en dat ons vernedert. **Zoo** heeft een mensch, die nu **als** een verlatene staat, bij hetgeen hij vroeger was, en die den ganschen zomer door den duivel gekweld en den **geheel-**en winter door zijn eigen boos hart geplaagd werd, iets in zich, dat hem nederig maakt. Nederigheid wordt hem als het ware ingedrongen en ingedreven : hij is nederig gemaakt, willens of onwillens en is gedrongen door **eene** volstrekte noodzakelijkheid, om de benedenste **plaats** in te nemen.

2. Deze afsnijdende gewaarwordingen **leeren** hem ten tweeden **zijne** hulpeloosheid kennen. Een mensch leert niet, dat **hij een** hulpeloos schepsel is, door Rom. 5 : 6 te lezen. **Even-**min als hij leert, dat **zijn** hart **bedriegelijk** is, meer dan **eenig** ding, en buitengewoon goddeloos, door Jer. 17 : 9 te lezen. Een weerloos krijgsman, wiens beide armen afgeschoten **zijn**, of een man, bedlegerig aan **eene** verlamming, behoeft niemand, om hem te zeggen, hoe hulpeloos hij is, dat ondervindt hij elk uur, ieder **oogenblik**. Telkens als **hij** wenscht zich te **be-**wegen, te eten **of** te drinken, is zijne hulpeloosheid hem duidelijk. **Hij** kan dezelve niet verloochenen, ontveinzen of ontkomen. Alzoo heeft ook een **mensch** wiens natuurlijke godsdienst tot den grond toe is ter neder geslagen, en wiens tikken weggenomen en verbrand zijn voor zijne **oogen, geene** behoefte aan het prediken over *zijne hulpeloosheid*. De roofvogelen der bergen komen nedervliegen, en hij heeft **geene** armen om ze weg te jagen, De dieren der aarde vergaderen zich rondom hem ; hij is ontroerd en gedwongen, om zijn lichaam aan hen prijs te geven.